

ZOZO

Ruotsi, 2005

Ohjaus ja käsikirjoitus: Josef Fares

Ikäraja: K11

Keskeiset näyttelijät:

Imad Creidi – Zozo
Elias Gergi – Zozon isoisä
Antoinette Turk – Rita
Carmen Lebbos – Zozon äiti
Jad Stephan – Zozon veli
Charbel Iskandar – Zozon isä
Viktor Axelsson – Leo
Yasmin Awad – Zozon isoäiti

Kesto: 105 min.

Koulukino suosittelee elokuvaa yläkouluun ja lukioon.

Oppimateriaalin teemoja: selviytyminen, siirtolaisuus, orpous, koulukiusaaminen, sota, oma elämäkerrallisuus

SYNOPSIS

Elokuva kertoo Zozon ja hänen perheensä elämästä sisällissodan runtelemassa Beirutissa. Zozo menettää perheensä ja päätyy isovanhempiensa luokse Ruotsiin. Haaveiden maassa alkaa Zozon uusi selviytymistarina. Oman paikan löytäminen uudessa kotimaassa ei suju ongelmitta. Zozo kohtaa koulukiusaamista, jää kiinni varastelusta ja ikävöi omaa perhettään.

Zozo on Josef Faresin kolmas siirtolaisuutta kuvaava elokuva. Aihe on ohjaajalle omakohtainen, sillä hän joutui itse kokemaan muuton sodan keskeltä Ruotsiin sekä koulukiusaamisen 17 vuotta sitten. Faresin elokuva kuvaa siirtolaisuuden syitä ja sopeutumisen vaikeutta uuteen kotimaahan.

VIHJEITÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

Elokuvan katsomisen jälkeen

1. Sotaelokuva

a) Keskustelkaa millä perusteilla elokuvaa voisi kutsua sotaelokuvaksi. Mitä sotaelokuvan lajityypin eli genren ominaispiirteitä elokuvasta löydätte? Pohtikaa myös onko Zozo tyypillinen sotaelokuva? Miksi se ei ole?

b) Muistelkaa aikaisemmin näkemiänne sotaelokuvia. Mistä eri näkökulmista sotaa voidaan tarkastella elokuvan keinoin? (Sotilaat, siviilit, lotat, hyökkääjät, puolustajat...) Kenen näkökulmasta sotaa kuvataan elokuvassa Zozo? (Siviilien, Zozon perheen, Zozon.) Miten tarina olisi mahdollisesti muuttunut jos ohjaaja olisi valinnut sotatilan kuvaamiseen toisen näkökulman?

c) Millaisia tunteita sota herättää elokuvan kuvaamissa ihmisissä? Millainen paikka asua on sodan runtelema Beirut? Keskustelkaa millainen se on lapsen (Zozon) silmin katsottuna. Mitkä ovat suurimmat uhat entä mistä löytyvät turvapaikat? Mitä lapset leikkivät sodan keskellä? Pohtikaa myös yleisellä tasolla millaisia vaikutuksia sodalla voi olla ihmisiin?

2. Siirtolaisuus

a) Pohtikaa mitä syitä siirtolaisuuteen voi olla? Mistä syystä Zozo muutti Ruotsiin?

b) Millaisena Fares kuvaa siirtolaisen elämää elokuvassaan?

(Voitte keskustella myös aikaisemmista Josef Fareksen ohjaamista siirtolaisuudesta kertovista elokuvista Jalla! Jalla! ja Kopps.)

Mitä hyvää siirtolaisuudesta voi seurata? Mitä ongelmia siirtolaisena voi kohdata? Pohtikaa myös Zozon kannalta. Miten Zozon isovanhemmat olivat mielestänne sopeutuneet uuteen kotimaahansa?

3. ”Unelmien maa”

”Kun saavuin Ruotsiin, tuntui kuin unelmani olisi toteutunut. Sitten huomasin, kuinka vaikea minun oli löytää omaa paikkaani uudessa ympäristössä. Minulla oli sikäli huonoa tuuria, että olin luokallani ainut tummatukkainen. Siitä sain kyllä kuulla. Vasta ajan myötä sain kavereita, joiden ansioista asiat alkoivat sujua paremmin”, kertoo Josef Fares.

a) Millaisia ajatuksia Zozolla oli Ruotsista ennen siirtolaisuuttaan? Pitivätkö hänen ennako ajatuksensa mielestänne paikkansa? Olisiko Zozolla ollut mielestänne muita vaihtoehtoja kuin muuttaa Ruotsiin?

b) Keskustelkaa Zozon elämästä sekä Libanonissa että Ruotsissa. Millainen oli hänen koti ja perhe eri maissa, entä koulunkäynti ja kaverit?

c) Miten seuraavat asiat liittyivät Zozon sopeutumiseen uuteen kotimaahansa? Miten ne edes auttoivat tai vaikeuttivat sopeutumisprosessia? Perustelkaa vastauksenne.

Kavereiden hankkiminen Koulukiusaaminen Ystävyys Leon kanssa

4. Vaikeat elämäkokemukset

a) Keskustelkaa Zozon kokemista vaikeista elämäkokemuksista. Pohtikaa miten ne liittyivät tai olivat syy-seuraus-suhteessa toisiinsa. Pohtikaa myös millä tavoin ne muuttavat Zozon elämää.

Sota Orpous Siirtolaisuus Koulukiusaaminen

b) Pohtikaa millä tavoin vaikeat elämäkokemukset voivat vaikuttaa ihmiseen ja miten niistä voi ylipäättään selvitä.

5. Selviytyminen

a) Psykologi Ofra Ayalonin on hahmotellut kokonaisvaltaisen selviytymismallin siitä, miten ihmiset selviävät erilaisista kriisitilanteista. Malli sisältää kuusi erilaista ulottuvuutta:

Tiedolliset eli kognitiiviset prosessit kuten ajattelu, ymmärtäminen, tiedonkäsittely ja ongelmien ratkaiseminen. Voidaan keskustella ja pohtia yhdessä ratkaisuja ja eri keinoja millä voi itse selvitä tilanteesta.

Tunteet Hyväksytään tunteet eläytyvän kuuntelun avulla. Autetaan tunnistamaan ja ilmaisemaan erilaisia tunnetilojaan. Tunteita käsitellään itkemällä, nauramalla, suuttumalla ja iloitemalla. Puheen lisäksi tunteita voidaan ilmaista leikkien, maalaten, liikkuen, musiikin avulla, jne..

Sosiaalinen vuorovaikutus nähdään usein selviytymisen perusmotiiviksi. Se voi olla ryhmään kuulumista, roolien omaksumista, tuen vastaanottamista tai antamista. Ihmissuhdeverkkoa hahmottamalla löydetään läheisiä ihmisiä selviytymisen tueksi.

Mielikuvitus voi kehittää ratkaisuja luovuuden, unien ja intuitioiden avulla. Rohkaistaan käyttämään mielikuvitusta, satuja ja leikkiä uusien näkökulmien löytämiseen.

Uskomukset ja arvot tukevat selviytymistä. Kasvattaja kertoo lapselle oman elämäntätönsä mukaisesti vaikeuksien kuuluvan elämään, mutta niistä selviydytään. Välitetään selviytymistä tukevia arvoja ja uskomuksia.

Fysiologinen ulottuvuus Liikunnan, leikkien ja rentoutumisen avulla ohjataan purkamaan tunteita ja löytämään omia voimavaroja.

Lähde: Jarasto, Lehtinen & Nepponen: Hiljaa hyvää tulee. Levon ja rauhan hetkiä lapsen ja aikuisen elämään. LK-kirjat 2000.

b) Pohtikaa mitä eri selviytymisen keinoja Zozolla oli? Millä tavoin hän osoitti tunteitaan tai kertoi tapahtuneesta muille? Ketkä auttoivat Zozoa? Keitä kuului Zozon ihmissuhdeverkkoon? Millaisia selviytymisen malleja tai uskomuksia äiti ja isoisä välittivät Zozolle? Miten Zozo purki pahaa oloaan ja suruaan? Mitä uusia taitoja isoisä opetti Zozolle?

6. Oma elämäntätö

Ohjaaja Josef Fares syntyi Beirutissa 1977. Hän aloitti elokuvaharrastuksensa 15-vuotiaana ohjaamalla kotivideoita. Fares ohjasi ensimmäisen pitkän elokuvansa Jalla! Jalla! 21-vuotiaana. Menestystä seurasi toinen pitkä elokuva Kopps (2003).

Josef Faresin kolmas elokuva Zozo kertoo myös siirtolaisuudesta Ruotsissa. Aihe on ohjaajalle omakohtainen.

”Suurin ero omaan elämään taitaa olla se, että minä en joutunut lähtemään matkaan yksin kuten Zozo”, Fares kertoo. Fares kertoo myös käyneensä elokuvan kuvausten myötä ensimmäisen kerran entisessä kotimaassaan. ”Olin ollut maasta pois 17-vuotta, joten tunne oli hyvin erikoinen. Alkuun olin vähän huolissani mitä odottaa. Kuvasimme vanhalla kotikadullani, ja monet vanhoista naapureistani oli asuivat siellä yhä. Lopulta tuntui vain hyvältä olla siellä”, kertoo Fares.

Käsikirjoittamisesta Fares kertoo seuraavaa: *”Kirjoittaminen oli nyt melkein helpompaa, koska tarina rakentuu oman elämäni ympärille. Sen sijaan aiheen esiin nostamisessa tunteissa oli enemmän käsiteltävää. Henkisesti se oli vaativaa.”*

Keskustelkaa Josef Faresin omasta selviytymistarinaan. Miten koulukiusattu, sodan keskellä elänyt ja siirtolaisena Ruotsissa asuva nuori ohjaaja on osannut kääntää vaikeat elämäntätönsä voimavaraksi ja puhuttelevaan toisia ihmisiä.

7. Oman elämäntätö

a) Elämänlanka

Piirtäkää A4 tai A3 kokoiselle piirustuspaperille viivaa. Viiva kuvaa oman elämäsi kulkua syntymästäsi tähän päivään. Piirretty viiva voi olla kiemurainen ja se voi tehdä solmuja tai sisältää sotkuisiakin kohtia. Merkitse viivan varrelle 5 tärkeintä asiaa, mitä elämäsi varrella on tapahtunut. Asiat voivat olla onnellisia ja/tai vaikeita, mutta niiden tulee olla kirjoittajalleen erityisen merkityksellisiä. Piirtäkää ja kirjoittakaa viivan varrelle tai solmujen kohtiin tapahtumajärjestyksessä valitsemanne tapahtumat elämän varrelta.

Pohtikaa myös mitkä asiat elämässänne ovat onnellisia ja mitkä asiat ovat mielestänne vaikeita tai pelottavia. Mitä haluaisitte muuttaa? Voiko ihminen vaikuttaa oman elämänsä kulkuun? Miten sinä voisit vaikuttaa?

b) Kirjoita omasta elämästä.

Keskustelkaa pienryhmissä omista elämänlanka-piirroksistanne. Mitkä tapahtumista ovat liittyneet jollain tavalla kotiin tai perheeseen entä mitkä kouluun tai harrastukseen? Mille muille elämäntätöille merkitykselliset kokemukset ovat voineet liittyä? Valitkaa yksin tai pienryhmissä jokin tapahtuma tai tapahtumasarja ja kirjoittakaa siitä.

Mikäli haluatte kirjoittaa sen käsikirjoituksen muotoon, ohjeita käsikirjoittamisesta löydätte www.mediametka.fi/freimi -> ideasta elokuvaksi: Käsikirjoittaminen

c) Kotivideo omalla kotikadulla.
Suunnitelkaa käsikirjoitustenne pohjalta tai muuta ideaa käyttäen tarina, joka tapahtuu omalla kotikadullanne. Mitä sieltä haluaisitte nostaa esiin, millaisena näette sen?
Kuvatkaa tarina videokameralla.
Tehtävän voi suunnitella ja toteuttaa myös still-kuvia käyttäen.

8. Sota ja siirtolaisuus mediassa

a. Seuratkaa parin viikon ajan uutisia televisiosta ja sanomalehdistä. Tutkikaa mitä ja miten meille kerrotaan seuraavista aiheista?

Sota –lapset Siirtolaisuus –nuoret

b) Keskustelkaa millaisia tunteita uutiset teissä herättää. Kenen näkökulmasta aiheiden uutisoinnit on tehty? Tarkastelkaa mitä syy- seuraus-yhteyksiä tutkituista aiheista tuodaan esille? Pohtikaa mitä uutiset kertovat selviytymisestä?

Tutustukaa myös Unicefin internetsivuihin:
www.unicef.fi

*Kursiivilla kirjoitetut tekstit ovat Helsingin Sanomissa 21.10.05 julkaistusta Josef Faresin haastattelusta otsikoituna;
Ruotsalainen sotaelokuva palaa palavaan Beiruttiin.*

Oppimateriaalin on laatinut
luokanopettaja Annika Henriksson
yhteistyössä Koulukinon
Anna-Liisa Puura-Castrénin kanssa.